

З нагоды „рэгабілітацыі”...

(Заканчэнне з 1-ай бачыны)

Шахматава ў праф. Я. Карскага праце У канцы 1926 г. Грамада польскім уладам была зылківдавана, а ейныя кітасе працы была, выдацзеная ў Вільні ў раўнікі, у тым ліку і Тарашкевіч, былі 1918 г., ягона «Беларуская граматыка» засуджана польскім судом у Вільні на 8 год турэмнага зняні ў Вільні аж пісць выданыя і некалькі воленіня. Але праз трох гады польскія выданыя ў Менску, згуляла выдатную ролю ў гісторы беларускіх моваведаў. Яны была першай беларускай нарматыўнай граматыкай, а апрацаваныя ў ёй граматычныя асновы беларускай літаратурнай мовы і правапісныя нормы былі прынятые і далей распрацоўваныя пазнейшай беларускай моваведай. Такім чынам Тарашкевіч быў заснавальнікам беларускай нарматыўнай граматыкі і правапісу беларускіх мовы, і ў гэтым заключаецца ягонае галоўнае значэнне ў гісторы беларускіх культур.

Вярнуўшыся пасля Пераша съветаў вайны ў Вільню, Тарашкевіч кіруе беларускім аддзелам у Дэпартаманіце Сядзібі Сядзібі Літвы ў разам з др. Я. Станкевічам, працаўніком гэтага аддзела, закладае на тэрыторыі Сядзібі Літвы (галоўна Віленшчыны) звыш 400 беларускіх пачатковых школаў. Некі час працуе выкладчыкам у Віленскай Беларускай Гімназіі, а ў 1924 годзе зьяўляецца кароткі час дырэктарам гэтага гімназіі.

Восень 1923 году Тарашкевіч быў выбраны беларускім паслом у польскі сойм. Аб ягонай палітычнай дзеянасці, як пасла, правільна інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і моладзі, кніг і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскоўскім міжнародным аграрным інстытуце. Калі-ж у тым-же 1933 годзе былі арштаваныя ў Менску беларускія паслы Рак-Міхайлоўскі, Пётр Мята, Генат Дварчанін, Гаўрылік і іншыя ўзвесенныя на Салаўкох, дзе пазней усе чыста пагінулі, у савецкай прэсе пачалася войстрая на гононку ў супраце Тарашкевіча. Кутка зьнікае ён з Масквы, нейкі час працуе нейдзе ў глухой правінцыі старыніем калгасу, а пасльей сълед ці загінуў зусім. І вось толькі цяпер, пасля трыццацёх год, упірочно загварыла аб Тарашкевічу «Літаратура і Мастацтве», як аб чалавеку, які змагаўся «за шчасце народу». Што за горкай іронія лёсу!

Усе гэтыя рэгабілітацыі праводзяцца на шляхам палітычных або ўрадавых дэкрэтаў, але, калі можна так сказаць, зусім прыватна, незаметна і пры поўным прамоўчанні, што «рэгабілітацыя» ачяпур асобы былі калісці няявінімі ахвярамі сталінскага тэатру. Звычайна, як і в запоштіні выпадку з Тарашкевічам, паяўляецца зацемка або артыкул або дэзінамічны беларусамі Тарашкевічамі, будучы ідэнтычныя Беларусамі і таращчымі патрыётамі, камуністымі ў дакладным значэнні як быў і цяпер. Але, як і многія іншыя ў той час Беларусь падпольнічы, яны шчыра павертылі, што ў БССР усё-ж існуе ўшкырка магчымасці развязаніцца беларускай нацыянальнай культуры і што гэтыя магчымасці будуть Беларусамі ўтрыманыя і ў будучыні. Вось чаму вызвольна-палітычная дзеянасць Грамады ў ейных кіраўнікі, будучы ў сваіх аснове беларускай нацыянальнай дзеянасці тэктанічна арыентавалася на Савецкі Саюз і насліда пракамуністичную ахвяроўку. Што Грамада наяшла камуністичную арганізацію, добра пачыніла ўспомнены артыкул у «Літаратуры і Мастацтве», у якім ізвесті і намёкам не ўспінаеца, што Тарашкевіч быў старшынём гэтага

и даследваньня беларускай літаратурнай творчасці 20-30-ых гадоў, абычым будзе мова ў нашых наступных артыкулах. Можна сказаць, што партыяная вярхі адно талеруюць, хоць, позней не-ж неахвотна, гэтую рэгабілітацыю акцыю ды пры адпаведных нагодах не занідбоўяць прыпамініць «рэгабілітацыю», аўтарам, што зроблены ў мінуласці іхнія «грахі» на будзіца партыя забытыя. Гэтак партыяныя палітрук у беларускай літаратуре старшыня Саюзу пісменнікаў БССР Пятрушу Броўку ў сваім дакладзе на 3-ім пленуме праўлення пісменнікаў БССР ашчо ў сакавіку 1957 году, успамінаючы прозывішчы гэтых пісменнікаў, перасылае пісменнікаў, абычым, аднак, Паліакі пралічыліся, бо выпущаныя на волю паслы, будучы пазбуйленыя магчымасці прадаўжаць палітычную дзеянасць у ранейшым кірунку, у хуткім часе нелегальна перарабіліся ў Менску і былі там спачатку прыхильна прынятыя. Тарашкевіч — бальшавікі пастанавілі выкарыстаць у падвойной бальшавіцкай работе вонкак Савецкага Саюзу. У 1932 годзе польскія ворганы бальшавічнай пісменнікі лояльны Тарашкевічу ў цянгніку, калі ён, падчас падорожжа з Берліна ў Гданск, пераяжджае через польскі калідор. Цяпер польскі суд прысудзіў яго да 12 год турмы, але Савецкі Саюз у 1933 годзе вымняў яго на ведамага беларускага драматурга Францішка Аляхновіча, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Чамярыкі ў споміненім артыкуле ў «Літаратуры і Мастацтве»: «У сёйме Б. Тарашкевіч дамагаеца зямлі для беззямяннага сялянства, працы для рабочых, беларускіх школ для беларускіх дзяцей і асьветы на роднай мове для ўсяго беларускага насельніцтва, які адбываў катаргу на Салаўкох.

Пасля вымены Тарашкевіча ў Менску на пусціці, бо быў гэта самы разгар амбітнай беларускага бальшавіцкага падхodu, а накіраваці на малаважную працу ў Маскву, інфармуе П. Ч

Дыялектыка супярэчнасьцяў

(Заканчэнне з 2-ой бач.)

даюць СССР, захоўваюць за сабой права нальна-тэртырыйнай аўтаноміі) кан-крайна Сямёнаў уяўляе сабе так:

«Трэба было-б удачлівіць, напрыклад, артыкулу 146 агульнасаюзных канстытуцыі, які акрэслівае парадак ейнай змены — пастановай Вярхоўнага Савету СССР, прынятай бальшыней ня меншай за дзеўце трэйці галасоў кожнай з ягоных палатаў. Паколькі артыкул ня мае ніякіх заўваагаў, гэта палажынне канстытуцыі можа быць тлумачанае тым, што ўсесаюзны за-канадаўца мае права зменыць або на-агулу скасаваць правіл артыкулу 17 — аправе саюзных рэспублікай на сва-бодны выхад із складу Саюзу. Аднак адзначанае права не зьяўляецца павод-ля сваёй крыніцы ўласным творам Са-юзу СССР. Тому артыкул 146 канстыту-цыі патрабуе заўвагі аб некампетэн-тнай Савета СССР касаваць сваёй пастановай норму, якую да-тычыць права саюзных рэспублік на выхад з Саюзу. Адзначы, што падобная заўвага была ў артыкуле 6 канстыту-цыі СССР 1924 году: правіла артыкулу 4, якое замацоўвала права саюзных рэспублік на выхад з Саюзу, магло быць зменене, амежаванае або скасаванае толькі із згоды ўсіх саюзных рэспублік, якія ўваходзяць у Саюз СССР».

«Калі раней ступень федэрациі, ха-рактар нацыянальнай дзяржаўнасці, юрдычны змест нацыянальна-дзяр-жаўных граніц мелі значанье гарантіи нацыянальнай свабоды, дык цяпер яны ў сутнасці ня маюць больш такога сэнсу!»

...паколькі ўсебаковае разгортванье не ўдасканалівашыне сацыялістычнай дэмакратыі праграмай КПСС абвешчча-нае галоўным напрамкам развіцця са-циялістычнай дзяржаўнасці ў пэрыяд пабудовы камунізму, дык значанье прыгаданай гарантіі ніхульніца будзе раскрыць, паступова зводзіць на штога былы палітычны сэнс нацыянальна-дзяржаўных гарантый!»

«Ужо цяпер можна з упэўненасцю сказаць, што... нацыянальная дзяр-жаўнасць і федэрациі выканалі сваю гісторычную місію».

...паколькі ўсебаковае разгортванье не ўдасканалівашыне сацыялістычнай дэмакратыі праграмай КПСС абвешчча-нае галоўным напрамкам развіцця са-циялістычнай дзяржаўнасці ў пэрыяд пабудовы камунізму, дык значанье прыгаданай гарантіі ніхульніца будзе раскрыць, паступова зводзіць на штога былы палітычны сэнс нацыянальна-дзяржаўных гарантый!»

«Ужо цяпер можна з упэўненасцю сказаць, што... нацыянальная дзяр-жаўнасць і федэрациі выканалі сваю гісторычную місію».

Убішы, здавалася-б, апошні цывік у дамавіну і папяровай нацыянальнай дзяржаўнасці, і навет савецкай «фед-эрациі», Сямёнаў зноў павяртае на ста-весмідзясят градусаў і зноў становіцца ў позу абаронцы тэй-же «нацыянальнай дзяржаўнасці» і «федэрациі». Даем зноў яму слова:

«Але гэты працэс ня церпіц нікага падштурхоўвання. Любая адміністра-цыйная спроба, накіраваная на скасава-ньне нацыянальнай дзяржаўнасці або ёйных істотных азнакаў, прывяла-б да аднаўлення нацыяналістычных за-бонаў».

І, як-бы шукайчы гарантіі супра-гэлага «адміністрацыйнага падштурхоў-вання», ён ізноў вяртаецца да распра-коўванай новай канстытуцыі, і піша:

«У сувязі з заданынім далейшага ўдасканалівашыне савецкай нацыяналь-ной дзяржаўнасці здаюцца мэтазгоднымі некаторыя прапановы канстыту-цыінага характару, якія маюць на мэце больш выражане адлюстраваньня ў новой канстытуцыі СССР і ў новых кан-стытуцыях саюзных рэспублікай пры-цьпіаў федэралізму і нацыянальна-тэ-рэгіянальнай аўтаноміі».

Гэтае «больш выражане адлюстравань-не... прыцьпіаў федэралізму і нацыя-

нак, Ковенскі ўрад адмаўляўся ад якіх-колечы размоваў у справе Вільні. Тады ў галаву Пілсудзкаму прыйшла думка зайнічнізаць «бунт» Літоўска-Беларускую дывізію. Дзеялі правядзеніня інсцэнізацыі знайшоўся ў вельмі адпаведны чалавек — генэрал Жэлігоўскі, родам з Горадзеншчыны. І вось 9-га каstryчніка 1921 г. Літоўска-Беларуская дывізія пад камандою ген. Жэлігоўскага «збунтавалася» ў «самачынна», збройна выступіла супроты літвінскіх войсковых адзелах, што акупавалі Вільню ў частку Віленшчыны. Адзелы гэтыя, колькасна невялікія, маглі стаўці Палякам адно вельмі слабыя супраціў і Вільня была занята «бунтавікамі». Адбыўся, як піша Тадэуш Катэльбах у сваім артыкуле ў часопісе «Непадлегласць», «маскарад» бунту Жэлігоўскага. «Намерам Пілсудзкага — піша далей Т. Катэльбах — было стварыць Віленскі кантон, які мог бы лягчай паразумеца з Коўнюю, чымся Варшава. Гэткім чынам паўсталі-б Літоўская федэральная з двума кантонамі — Віленскім і Ковенскім і з федэраліз-ным урадам у Вільні. Гэтае Літоўска-Беларускую федэрацию звязалася-б у нейкай форме з Польшчай».

Занятая Літоўска-Беларускую дывізія частка Віленшчыны была названая «Сярэдняю Літвой». Урад гэтае «Сярэдняе Літвы», які знаходзіўся ў Вільні, называўся «Часоваю Камі-сіяй», што кіруе Сярэдняй Літвой».

Наяўны факт вайскове агресіі Польшчы Летувіскі ўрад абліскі з Лігі Нацыяў у Жэневе. Ліга Нацыяў запрапанавала летувіскому і польскому ўрадам заладзіць канфлікт беспасярэднім перамовамі, якія меліся быць праведзенымі пад старшынствам бэльгійскага міністра Гыманса. Перамовы гэтыя адбыліся ў Брукселе. Упаўнаважаныя прадстаўнікі летувіскага ўраду не пайшлі, адышлі, на ніякі кампраміс з Палякамі ѹ канфлікт між Летувай і Польшчай гэтае і застаўся незаладжаным.

8-га студзеня 1922 году ў «Сярэдняй Літве» адбыўся дру-гі маскарад — выбары сойму Сярэдняе Літвы, а нарэшце — і трэйці, апошні «маскарад»: сойм Сярэдняе Літвы, сабраўшыся 20-га лютага 1922 г., адназгодна пастановіў далучыць «Сярэднюю Літву» да Польшчы.

Як вынікае з вышэй паданага, Пілсудзкі, праўдападобна, меў усё-ж намер стварыць на ўсходзе Эўропы нейкі звяз ці задзіночаныне тамашніх народоў, выкарстоўваючы яшчэ на цалкам памерлі традыцыі былога Вялікага Княства Літоў-скага. Звяз гэты, ў нейкай, самым Пілсудзкім дакладней не-значенай форме, меўся быць звязаны з Польшчай, знаходзячыся пад ейным кіраўніцтвам. Гэты плян Пілсудзкага, называны некаторымі сучаснікамі польскімі гісторыкамі й публіцыстамі «федэралізмам», ажыццяўляўся ім вельмі сваесаблівым спосабам. Валынія беларускага грамадзтва перад прыходам польскіх армій на Беларусь, ставілася да Пілсудзкага, наагул даволі прыхільна, асабліва пасля абвешчання ім віленскіх адозвы. Здавалася, што Польшча, якая сама цярпела цяжар няволі на працягу блізу 150-х год, павінна была-б разумець імкнені беларускага народу да незалежнасці. Аднак, сталася іншая. Ужо з менскіх прамовы Пілсудзкага выявілася, што Пілсудзкія думы лічыцца з дакананымі гісторычнымі фактамі — актам 25 Сакавіка 1918 г. Няпрызнаныем ім незалежнасці Беларускага Народнае Рэспублікі было важкім маральнym ударам па беларускім народзе, а пакліканыне на камісара Меншчыны Паляка Уладыслава Рачкевіча, што спачуваў польскім нацыяналістамі, вызначала раз і назаўсёды кірунак польскіх палітыкі ѹ дачыненіні да Беларусі.

Першы кампраміс Пілсудзкага з эндэціяй, калі ён пагадзіўся на ўсходнія мяжы па рэках Уле, Бярзіне й Случы, ужо быў запірчаныем ягонае асноўнае палітыкі, выказанай у віленскіх адозвы, дзе Пілсудзкі звязаўся да «жыхарства былога Вялікага Княства Літоўскага». Атрымаўшы ж поўную перамогу над чырвонай арміяй пад Варшавай, а тады над Нёманам у 1920 г., Пілсудзкі пагадзіўся на адданье Менску Расеі, цалкам адракаючыся гэтым чынам ад беларускіх спраў. Аж дзіва, як шчыльна звязаліся тут пагляды Пілсудзкага ѹ эндэціі, якую ён заўсёды ўважаў сваім палітычным во-рагам!

не, апрача прапагандовага, можа мець тай факт, што напрыйклад змены канстытуцыі будзе праводзіцца ўсесаюзнымі ворганамі із або без фармальнай згоды рэспубліканскіх воргану.

Гэта-ж сама тычыцца й перарэдага-ваны артыкулу 15 канстытуцыі. Як ве-дама, у 15 артыкуле гаворыцца, што да камплемтэнцыі дзяржаўных воргану са-юзных рэспублік належыць то, што не ўваходзіць у камплемтэнцыю ўсесаюзных воргану, адзначаных у артыкуле 14 канстытуцыі СССР. Артыкул 14 кан-стытуцыі СССР фактычна не пакідае ні-какія места для гэтак звязаных саўзэн-ных правоў саюзных рэспублік.

Гэтую-ж мэту — стваранье хвальшы-вага ўржаных саўзэнных саюзных рэспублік — мае й наступная прапанова Сямёнаў:

«У тэкст усесаюзной канстытуцыі на траба ўлучаць палажэні, якія дэталізуюцца ў артыкуле 146 канстытуцыі. Як ве-дама, у 146 артыкуле гаворыцца, што да камплемтэнцыі дзяржаўных воргану са-юзных рэспублік належыць то, што не ўваходзіць у камплемтэнцыю ўсесаюзных воргану, адзначаных у артыкуле 14 канстытуцыі СССР. Артыкул 14 кан-стытуцыі СССР фактычна не пакідае ні-какія места для гэтак звязаных саўзэн-ных правоў саюзных рэспублік.

Калі савецкія заправілы хоцуць, каб съвет паверыў, што на тэрыторыі іхнага валадарства існуе хоць які-небудзь міністэрства нацыянальнай саўзэнности, родам з вёскі Дукара, 35 кіляметраў ад Менску, настаянік з прафесіі з закончаным Віленскім настаянікім інстытутам. У часе Першага сусветнага вайны Чарвякоў быў вернуты Шаранговіч. Здавалася, што беларускія камуністы дасягнулі свайго — яны атрымалі першага сакратара Беларусі, які траўшы раз варочаўся працаўнікі на бацькаўшчыне. Аднак, наступны год прынёс сумныя змены.

У 1937 годзе скончыў самагубствам старшыня Вярхоўнага Савету БССР і СССР Але́кс Чарвякоў — Беларус з на-цыянальнай саўзэнствы, родам з вёскі Дукара, 35 кіляметраў ад Менску, настаянік з прафесіі з закончаным Віленскім настаянікім інстытутам. У часе Першага сусветнага вайны Чарвякоў быў вернуты Шаранговіч. Здавалася, што беларускія камуністы дасягнулі свайго — яны атрымалі першага сакратара Беларусі, які траўшы раз варочаўся працаўнікі на бацькаўшчыне. Аднак, наступны год прынёс сумныя змены.

У 1937 годзе скончыў самагубствам старшыня Вярхоўнага Савету БССР і СССР Але́кс Чарвякоў — Беларус з на-цыянальнай саўзэнствы, родам з вёскі Дукара, 35 кіляметраў ад Менску, настаянік з прафесіі з закончаным Віленскім настаянікім інстытутам. У часе Першага сусветнага вайны Чарвякоў быў вернуты Шаранговіч. Здавалася, што беларускія камуністы дасягнулі свайго — яны атрымалі першага сакратара Беларусі, які траўшы раз варочаўся працаўнікі на бацькаўшчыне. Аднак, наступны год прынёс сумныя змены.

У 1937 годзе скончыў самагубствам старшыня Вярхоўнага Савету БССР і СССР Але́кс Чарвякоў — Беларус з на-цыянальнай саўзэнствы, родам з вёскі Дукара, 35 кіляметраў ад Менску, настаянік з прафесіі з закончаным Віленскім настаянікім інстытутам. У часе Першага сусветнага вайны Чарвякоў быў вернуты Шаранговіч. Здавалася, што беларускія камуністы дасягнулі свайго — яны атрымалі першага сакратара Беларусі, які траўшы раз варочаўся працаўнікі на бацькаўшчыне. Аднак, наступны год прынёс сумныя змены.

У 1937 годзе скончыў самагубствам старшыня Вярхоўнага Савету БССР і СССР Але́кс Чарвякоў — Беларус з на-цыянальнай саўзэнствы, родам з вёскі Дукара, 35 кіляметраў ад Менску, настаянік з прафесіі з закончаным Віленскім настаянікім інстытутам. У часе Першага сусветнага вайны Чарвякоў быў вернуты Шаранговіч. Здавалася, што беларускія камуністы дасягнулі свайго — яны атрымалі першага сакратара Беларусі, які траўшы раз варочаўся працаўнікі на бацькаўшчыне. Аднак, наступны год прынёс сумныя змены.

У 1937 годзе скончыў самагубствам старшыня Вярхоўнага Савету БССР і СССР Але́кс Чарвякоў — Беларус з на-цыянальнай саўзэнствы, родам з вёскі Дукара, 35 кіляметраў ад Менску, настаянік з прафесіі з закончаным Віленскім настаянікім інстытутам. У часе Першага сусветнага вайны Чарвякоў быў вернуты Шаранговіч. Здавалася, што беларускія камуністы дасягнулі свайго — яны атрымалі першага сакратара Беларусі, які траўшы раз варочаўся працаўнікі на бацькаўшчыне. Аднак, наступны год прынёс сумныя змены.

У 1937 годзе скончыў самагубствам старшыня Вярхоўнага Савету БССР і СССР Але́кс Чарвякоў — Беларус з на-цыянальнай саўзэнствы, родам з вёскі Дукара, 35 кіляметраў ад Менску, настаянік з прафесіі з закончаным Віленскім настаянікім інстытутам. У часе Першага сусветнага вайны Чарвякоў быў вернуты Шаранговіч. Здавалася, што беларускія камуністы дасягнулі свайго — яны атрымалі першага сакратара Беларусі, які

